alleen, maar als een levensopenbaring van rijke, uit God in aller hart ingestorte liefde aangedrongen. En ook nadat het apostolaat van het tooneel der geestelijke worsteling was afgetreden, vindt ge geen schrijver van Christelijken huize, die niet de één met meer, de ander met minder nadruk, aandringt op het verwerkelijken van een toestand, die de wereld onwillekeurig tot den uitroep der bewondering zou brengen: „Zie, hoe lief ze elkander hebben!"

En toch heeft niet alleen de uitkomst hieraan niet beantwoord, maar is er allengs een toestand ingetreden die met elk Christelijk liefdesideaal te spotten scheen. Ge bespeurt dit reeds in de apostolische brieven, ge leest het in de brieven aan de zeven gemeenten in het boek van Johannes Openbaring, zelfs Petrus en Paulus hebben te Antiochie met bitterheid tegenover elkander gestaan, en de Christenen uit de Joden konden de Christenen uit de Heidenen niet zetten. Gedurig leest ge van verwijdering, van dreigende splitsing. En gaat ge verder de annalen van Christus' Kerk na, dan komt er niet alleen splitsing, maar staat in het eind de ééne groep van Christus Kerk in arren moede tegen de andere over. Uit de verdeeldheid komt scheuring, de scheuring leidt tot openlijke, bittere bestrijding. En in het eind heeft de broederhaat soms derwijs de broederlijke liefde uitgebannen en verdrongen, dat men over en weer op elkanders uitroeiing bedacht is, duivels in elkander ziet, en elkander op de wreedste wijze te lijf gaat.

De verbrokkeling der Kerk, die één zijn moest, is thans een droef resultaat der historie, dat muurvast vast zit, en niet meer te verwrikken is. En of al de *Irenick*, die dit droeve resultaat te niet poogde te doen, gedurig haar geroep om Vrede, Eenheid en Liefde deed hooren, en of al allerlei alliantie zich vormde, om de gedeeldheid te boven te komen, feitelijk houdt de gedeeldheid van Christus Kerk, heel de wereld door, stand. In Amerika zijn zelfs staten met dertig verschillende kerken, en ook in ons eigen land feilde alle poging, om het getal der gedeelde kerken te doen minderen. Eer voegt schier elke eeuw een nieuwe gedeeldheid aan de gedeeldheid waaronder men reeds leefde, toe.

En zelfs dit is nog niet al. Immers zelfs zij, die in één kerk saamwonen, zijn maar al te dikwijls ook onder elkander in verdeeldheid, staan in groepen en partijen tegenover elkander, en bestrijden elkander niet alleen in het verborgen, maar soms zelfs publiekelijk op de ergste, op de meest hoonende manier. En zoozeer raken we hieraan gewoon, dat als twee, die op zulk een wijze als kemphanen elkander in de veeren vliegen, elk voor zich Joh. 17 lezen, er nauwlijks weet van in hun hart en in hun conscientie is, dat Jezus' heilige bede als een oordeel over hun eigen doen en bestaan klinkt.

Men vindt het dan wel te betreuren. Men geeft toe dat het anders moest wezen. Maar het was in vroeger eeuwen zoo. Het is overal zoo. En wat zou er aan te doen zijn om het anders te maken?

Nu ligt de bron van dit booze kwaad ongetwijfeld ook in het natuurlijk verschil tusschen land en land en tusschen volk en volk. Wij in het Westen van Europa zijn anders aangelegd en bestaan anders dan de Javanen of Maleiers in onzen Archipel, of ook de Chineezen en Anamieten op Azië's Oosterkust. Zoo als hier te lande haarfijn de scherpste lijnen van onze Gereformeerde belijdenis schier zijn uitgeplozen, vat geen Javaan ze. Hij denkt anders, hij heeft een ander zelfbesef, en ook de gemeenschap met Christus, en door Christus met onzen God, wordt door hem anders doorleefd dan door ons. Het kon dan ook wel niet anders, of bij de uitbreiding der Kerk moest de Christelijke religie in de onderscheiden landen een andere gedaante aannemen. Vorm moest tegenover vorm komen te staan. En het lag voor de hand, dat hieruit twisting en oneenigheid kon opkomen. Reeds toen de Christelijke religie uit Azie Griekenland binnentoog, bleken de Grieck en de Semiet elk een eigen opvatting te hebben. Tusschen het Noorden en het Zuiden van Europa en Amerika vindt ge nu nog even sprekend verschil. Uiteenloopende behoeften, verschillende gewaarwordingen, en, als uitkomst, een verschil in den dienst van onzen God.

Zelfs in ons eigen land, ja tot in eenzelfde stad en in eenzelfde dorp vindt ge gedurig uiteenloopende karakters, die, al behooren ze tot eenzelfde Kerk, en al moet erkend dat beiden in goeden zin geloovigen zijn, toch in hun persoonlijke religie de een meer naar het verstand neigen, de ander meer naar de mystiek overhellen, en een derde op practische religie doelt. Waar in eenzelfde Kerk tien predikers optreden, is het bijna regel, dat ze elk een anderen toon laten hooren in hun prediking, en even dikwijls ontwaart ge, dat in de gemeente gelijk toonverschil is, zoodat de één zich bij dezen, de ander bij dien prediker meer op zijn plaats en voldaan voelt.

Maar al zijn deze verschillen in het leven zelf gegeven, en daarom niet weg te strijken, dit rechtvaardigt de gedeeldheid niet, al verklaart ze haar opkomen. Waar de uit God gevloeide liefde de harten verteedert, zal men over en weer elkander dragen en waardeeren, zijn eigen behoefte niet tot een norma voor anderen stellen, en ook bij alle verschil toch zijn eenheid in Christus gedachtig blijven, en hierin zich één met elkander gevoelen.

Doch juist hier hapert het aan. In stee van te erkennen, dat uw eigen religievorm slechts een vorm is, waarin het geestelijke en heilige zich aan u opdringt, om achter dien vorm teikens terug te gaan op de Bron des levens in Christus, waarvan de werking bij anderen in een anderen vorm uitkomt, schuilt bijna ieder dien vorm op den voorgrond, gaat in die ideosyncrasie van zijn persoonlijk geloof het wezen van het geloof zoeken, en wordt zoo onbekwaam om in te zien, dat ook in een anderen vorm het echte geloofswezen werken kan. Christus legt dan te weinig, het eigen ik te veel gewicht in de schaal, en in plaats van dit te erkennen, beeldt men zich veeleer in, dat zijn eigen opvatting en *de* waarheid één zijn, dat men in zake *de* waarheid niet mag toegeven, en dat men uit dien hoofde, bij allen liefdedrang, ontrouw aan de waarheid zou worden, zoo men ook maar iets toegaf.

Daartegenover stelt de apostel nu het vermaan: „Waar we toegekomen zijn, laat ons daarin naar denzelfden regel wandelen, laat ons hetzelfde gevoelen."

Zoolang onze belijdenis van den Christus als God geopenbaard in het Vleesch, en van de Verzoening door zijn Bloed ons gemeen blijft, is er toch eenzelfde fundament, waarop we allen saam staan. En nu is dit zeker niet genoeg. Tal van vragen rijzen teikens op, die om nader antwoord vragen, en aan het steeds klaarder beantwoorden van die vragen mogen we ons niet ontrekken. Daar mogen onverschilligen zich toe verleiden laten, het kind van God heeft daar geen vrede mee. Zooals het kleine kind bij moeder, zoo vraagt ook het kind van God naar altoos meerder kennis en klaarder inzicht. Het Christendom, dat men op een stuivertje kan schrijven, is het Christendom van 's Heeren volk niet.

Maar wat wel eisch blijft, is, dat ge bij alle verschil in de uitwerking van uw geloof, datgene waartoe ge gekomen zijt, steeds op den voorgrond blijft stellen, en in u opwekt den zin en de neiging, om in dit allerheiligste steeds hetzelfde niet alleen te belijden, maar ook te gevoelen.

Zooals 't bij het sterven is, zoo ook moet het in ons leven zijn. Hart moet aan hart zich aansluiten, jubelend in wat men saam belijdt, saam als rijkdom der ziele bezit, en saam als hope des eeuwigen levens aangrijpt. En niets zoozeer als juist het saam leven en saam genieten in wat men saam in Christus bezit, waarborgt toenaderende eenheid in wat men anders opvat en inziet.

Wat we alvast als eenheid hebben, laat ons daarin hetzelfde gevoelen. En is er wat anderen onderscheidenlijk gevoelen, ook daarin zij God zelf onze Leidsman; ook dat, zegt de apostel, zal God u openbaren.

Amsterdam, 16 October 1908.

Dinsdag, 20 October, brengt ons weer de herinnering aan den Stichtingsdag onzer Calvinistische Hoogeschool. Des avonds te voren zal door de goede zorgen van het Amsterdamsch locaal comité een bidstond gehouden worden in de Keizersgrachtkerk waarbij als voorganger hoopt op te treden Ds. Sillevis Smitt. Die ure des gebeds geeft niet alleen een stille wijding aan de plechtigheid, die daarop volgen zal, maar spreekt tegelijk uit, dat de kracht en sterkte onzer Hoogeschool niet ligt in menschelijke wijsheid, maar in den Naam des Heeren, die hemel en aarde geschapen heeft.

Op den stichtingsdag zelf zal te drie ure in het gebouw van den Werkenden Stand de overdracht van het rectoraat plaats vinden met het uitspreken van een plechtige rede door den aftredenden Rector Prof. Dr. J. Woltjer, waarna hij zijn ambt zal overdragen aan den nieuwen Rector, daartoe door Directeuren aangewezen, Prof. Dr. W. Geesink.

De ernstige ongesteldheid, die Prof. Geesink vele weken aan het ziekbed kluisterde, is oorzaak, dat de nieuwe Rector zelf bij deze plechtigheid niet tegenwoordig zal kunnen zijn. Ongerwijfeld wordt daardoor een schaduw geworpen op dezen anders voor onze Hoogeschool zoo blijden dag. Toch was er geen reden, om daarom deze plechtigheid uit te stellen. De gevaarlijke operatie, waaraan Prof. Geesink zich onderwerpen moest op raad van zijn geneesheer, is door de genade Gods goed afgeloopen. Hoewel de gevolgen dezer operatie in groote zwakheid des lichaams zich nog gelden doen, en Prof. Geesink voorloopig zijn arbeid nog wel niet zal kunnen hervatten, bestaat er toch gegronde hoop, dat het levensgevaar thans voorbij is en onze hooggeschatte broeder na eenigen tijd aan zijn gezin en zijn werkkring zal teruggeschonken worden. Al kan de uitoefening der rectorale waardigheid niet terstond door den nieuwen Rector worden waargenomen, toch verblijden we ons van harte, dat aan onze Hoogeschool de smart bespaard bleef, van een zoo uitnemenden en sympathieken Hoogleeraar te moeten missen, en stijgt ons gebed op, dat God de Heere hem spoedig geheel herstellen doe en nog lange jaren voor onze Hoogeschool en voor onze Kerken ten zegen doe zijn.

Al heeft zoo in het afgeloopen jaar het kruis der beproeving voor onze Universiteit niet ontbroken, toch staat daartegenover menig teeken van Gods goede gunste, hetwelk dankbaar moet worden erkend. De Hooge Regeering eerde onze School door aan Prof. Geesink het ridderteeken van den Nederlandschen Leeuw te schenken. De reis van Prof. Bavinck naar Amerika op uitnoodiging der Princeton universiteit, haalde de banden tusschen Amerika en onze Hoogeschool weer nauwer aan en zal voor de doorwerking der Gereformeerde beginselen in het zoo machtige en invloedrijke Amerika zeker goede winste afwerpen. Het getal der studenten uit Zuid-Afrika, die aan de Vrije Universiteit hunne studiën komen voortzetten, neemt elk jaar toe; een feit, waarover we ons ook met het oog op de toekomst onzer zusterkerken in Afrika zeer hartelijk verblijden. Voeg daarbij, dat de jongste Synode onzer Gereformeerde Kerken door herziening van het Contract met de Vrije Universiteit zeer duidelijk en beslist den wensch heeft uitgesproken, om de banden met de Universiteit nog nauwer en inniger te maken, en er is stoffe te over om God te danken voor de genade, welke Hij aan onze Hoogeschool schonk.

Toch mag deze winste aan eere en invloed ons niet hooggevoelende maken. Eer legt ze aan hoogleeraren en studenten te ernstiger verplichting op, om met alle krachten en gaven, die hun geschonken zijn, te arbeiden in den dienst der wetenschap, waartoe God hen riep. En waar we diep overtuigd zijn van het gebrekkige, zwakke en zondige, dat elken menschelijken arbeid aankleeft, stijgt daarom het gebed te vuriger op tot den Heere onzen God, dat Hij ook in dit nieuwe levensjaar onze Hoogeschool beware, haar studien leide door Zijn Geest en haar tot een rijken zegen voor ons land en volk stellen moge.

In *The Banner of Truth*, het orgaan, dat onze broeders in Amerika uitgeven tot bevordering der Calvinistische beginselen, wordt in een zeer sympathiek artikel, aan de jongste Synode gewijd, de opmerking gemaakt, dat, naar het persverslag te oordeelen, de hoogleeraren-praeadviseerende leden wat al te veel aan het woord waren. „De afgevaardigde predikanten hebben naar verhouding weinig aan het debat deelgenomen; de ouderlingen spraken nog minder en werden feitelijk zeer zelden gehoord. Maar de professoren hadden over elk onderwerp iets te zeggen en somtijds zelfs zeer veel. Op onze eigen Synodes heeft die hebbelijkheid van sommige professoren, om voortdurend speeches te houden, tot opmerkingen aanleiding gegeven. Maar wat hun collega's in Nederland doen, slaat zeker het record". De redactie stelt daarom voor, dat de Gereformeerde Kerken als regel zullen aannemen, dat de leden met adviseerende stem alleen dan het woord zullen voeren, als hun advies uitdrukkelijk gevraagd wordt. „Feit is, zoo laat de redactie er op volgen, dat deze gewoonte, om de professoren als adviseerende leden op de Synodes toe te laten, een traditie of gewoonte is, die geheel onbekend is aan de Kerkenordening van Dordrecht, en wij verwonderen er ons over, dat nog niemand hier de aandacht op vestigde".

De laatste opmerking toont, dat de redactie toch niet geheel met onze Kerkhistorie op de hoogte is. Al bevat de Dordtsche Kerkenorde geen uitdrukkelijk voorschrift, dat de hoogleeraren in de Theologie ter Synode zullen uitgenoodigd worden, toch kan men daarom niet zeggen, dat deze usantie niet in overeenstemming is met de bepalingen der Dordtsche Synode. Immers, het is bekend genoeg, dat deze Synode er geen het minste bezwaar tegen gemaakt heeft, dat 5 hoogleeraren in haar midden als leden der Synode zitting namen, daar een afzonderlijk college vormden en niet alleen over elke vraag schriftelijk praeadvies uitbrachten, maar zelf een beslissende stem hadden, evenals de afgevaardigden der kerken. Hoe zou het nu denkbaar wezen, dat de Synode in haar Kerkenordening zijdelings afkeurde of verbood, wat ze zelf had gedaan? In strijd met de Dordtsche Kerkenorde is dat zitting nemen der professoren ter Synode ook zeker niet; eer kan gezegd, dat deze usantie van zelf voortvloeit, uit wat dezelfde Kerkenorde in andere artikelen van den dienst der Doctoren of Professoren zegt. In Art. II worden de Doctoren naast de Dienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen onder de „diensten der Kerk" opgenomen; en in Art. XVIII wordt gezegd, dat het ambt der Doctoren of Professoren in de Theologie is, de Heilige Schrift uit te leggen, en de zuivere leer tegen de ketterijen en dolingen voor te staan. De professoren vervulden dus in de Kerken een zekeren „dienst", een dienst die in tegenstelling met de andere diensten van predikant, ouderling en diaken niet een plaatselijke kerk, maar de kerken in het gemeen geldt. Vandaar dat, naar de beschouwing onzer vaderen, de professoren, als hebbende zulk een generalen dienst, ook op de generale Synode behoorden te worden uitgenoodigd. Over de vraag, of de hoogleeraren op de generale Synode mochten komen, is dan ook in onze Kerken nooit eenig dispuut gevallen; dat recht werd hun door allen toegekend; alleen liep er verschil over de vraag, of ze ook ter provinciale Synode mochten verschijnen. Eer kan men dus zeggen, dat de positie der professoren in onzen tijd verzwakt is, waar ze niet meer als volle leden met keurstem ter Synode komen, maar uitgenoodigd worden om als praeadviseerende leden dienst te doen en een beslissende stem hun niet meer wordt gegeven. En zeker is het niet in overeenstemming met de Gereformeerde usantie, om, gelijk bij sommige Kerken in Amerika geschiedt, de professoren geheel buiten de Synode te sluiten.

Overigens stemmen we onzen Amerikaanschen confrater gaarne toe, dat de hoogleeraren van dat recht van praeadvies geen te onbescheiden gebruik moeten maken. Het is waar dat de stroom der professorale eloquentie wel eens wat al te breede afmetingen aanneemt. Alleen vergete men daarbij tweeërlei niet. Vooreerst, dat, waar de hoogleeraren alleen geroepen worden om te adviseeren en niet om te stemmen, het doel van hun komst vrij wel illusoir zou zijn, wanneer ze hun stem ter Synode niet lieten hooren. Ze deden dan beter, met thuis te blijven. En ten tweede, dat waar op deze Synode de hoofdschotel het verband was tusschen de Kerken en de Theologische faculteit, de hoogleeraren daardoor van zelf meer in het debat werden betrokken. Vrees voor professoren-overheerscheing behoeft echter op onze Synodes heusch niet te bestaan. Eenig officieel gezag hebben ze niet; ze kunnen niet eens medestemmen of een voorstel ter synodale tafel brengen; ze hebben alleen en uitsluitend het recht om te *adviseeren*. En de kerkelijke afgevaardigden hebben ook op deze Synode meermalen getoond, dat ze waarlijk niet aan den leiband der professoren liepen, maar, hoe hoog ze ook de professorale adviezen schatten, toch zelfstandig weten te beslissen.

Van harte verblijdt zich ook de *Heraut* in de benoeming van Dr. A. J. C. van Leeuwen, predikant te Alkmaar, tot hoogleeraar in de Theologische faculteit te Utrecht.

Het is toch bekend, dat deze nieuw benoemde hoogleeraar, evenals zijn ambtgenoot Prof. Dr. H. Visscher, een warm voorstander is van de Gereformeerde beginselen; een man, die den moed had openlijk voor zijn overtuiging in dezen op te komen, en die, wel verre van enghartig kerkistisch te zijn, gaarne voeling houdt met al wat uit den wortel der Gereformeerde belijdenis leeft.

Voor de Hervormde Synode, die bij de benoeming van hare kerkelijke hoogleeraren nog steeds stelselmatig de meer beslist Gereformeerden buitensluit, is deze benoeming van ons Christelijk Ministerie wel beschamend.

Moge Prof. Van Leeuwen, in samenwerking met Prof. Visscher, aan de Utrechtsche Hoogeschool mede arbeiden om de a. s. predikanten der Hervormde Kerk terug te leiden naar de vaste paden der Gereformeerde belijdenis.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. J. H. Houtzagers: van den heer D. te Str. *f* 5; van J. S. Vrieseweg te Dordt *f* 2.50; van den heer Rollman te Bodegraven van N. N. *f* 5; van den heer H. Bouma te Rouveen *f* 2.50.

Namens het Bestuur:

D. HULLEMAN,
Penningmeester.

Vereenigingsleven.

GEVAREN.

Het is niet te miskennen, dat het vereenigingsleven groote gevaren met zich brengt.

Voor wie toch om zich heen ziet, is het geen geheim, dat er tal van personen zijn, wien het vereenigingsleven eenvoudig dienen moet om hoogerop te komen, of op z'n minst om zich in allerlei functiën, die in elke vereeniging te vervullen zijn, als een zekere grootheid, een zekere onmisbaarheid, een man van gewicht, te gevoelen.

Het allerslechtste voorbeeld van misbruik van het op zich zelf goede en nuttige vereenigingsleven biedt wel de sociaal-democratie aan, waarin vele leiders niets anders bedoelen dan zelve groot te worden, zelve een positie van gewicht te gaan innemen, ten koste van een breede groep arbeiders, die zich laat misleiden.

Of zegt men wellicht, dat het egoïsme toch niet zóó bruut is, en dat er bij de leiders der socialisten toch wel zeker idealisme voorzit, dan is het toch niet veel meer dan het idealisme van dezulken, die de arbeidersbeweging als een zekeren cultus beschouwen, als een zekeren afgodsdienst, welke zijn einddoel in zich zelf vindt, en waaraan de arbeiders bereid moeten zijn, zich, terwille der hooggeloofde solidariteit, op te offeren.

Toch blijft, ook zoo beschouwd, het feit nog merkwaardig, dat de leiders wel zorgen, zelve buiten gevaar te blijven, en òf zich een zekere positie te verwerven, òf wel, indien zij reeds zulk een positie hebben, haar steeds te verbeteren.

Het zou te ver gaan, indien men zeide, dat alle leiders der sociaal-democraten welbewust aansturen op het ongeluk, het lijden van den arbeider. Want zelfs in hen, die het uitspreken, dat de arbeider, als hij een goede woning heeft, waarover hijzelf heeft te beschikken, voor de beweging verloren is, en dat het kweeken van ontevredenheid het beste middel is om het partijbelang te bevorderen, zouden wij voor ons niet meer willen zien dan egoïsten, die den arbeider ten eigen bate exploiteeren, of wel verdwaasden, die het doel van hun streven in dat streven zelf zoeken en die den strijd om den strijd zoeken, het vereenigingsleven om het vereenigingsleven dienen.

Hoe het zij, de sociaal democratie — om nu maar van erger vormen van revolutionair streven te zwijgen — biedt wel een zeer slecht voorbeeld van vereenigingswezen op z'n smalst aan.

Voor Christenen zij het tot een waarschuwing! Want immers ook voor Christelijke kringen dreigt het gevaar, dat men het vereenigingsleven gaat gebruiken als middel om eigen eerzuchtige doeleinden natestreven, of wel om het niet als *middel* tot bereiking of bevordering van eenige goede zaak, maar als *doel* te beschouwen.

Daartoe mag men echter nimmer komen. Want zoodra men zich aan het vereenigingswezen geeft, alleen om er zijn genot, zijn liefhebberij, zijn tijdverdrijf, of wat dan ook in te zoeken, ontrekt men aan het gezinsleven, aan den maatschappelijken arbeid enz. datgene, wat men daaraan niet onttrekken mag.

Grooter dan dit laatste gevaar is echter ook in onze kringen wel het eerstgenoemde, nl. dat de eersucht, het egoïsme de verhoudingen vervalscht.

Voor mannen met groote, machtige capaciteiten staat de weg tot grootheid en eere, tot macht en invloed, als van zelve open. Zij behoeven de ladder der vereenigingen niet, om op te klimmen; zij komen er zonder dat hulpmiddel.

Anders is het echter met de menschen met middelmatige, soms zelfs met geringe capaciteiten, maar begaafd met eenige handigheid. Dezulken vinden in het vereenigingswezen het geschiktste middel, dat zich denken laat, om van niet tot iet te worden.

Men begint in kleinen, bescheiden kring; zoekt, door grooten ijver, door telkens mee te spreken en zich overal mee te bemoeien, in deze of gene vereeniging een zekere onmisbaarheid en gewichtigheid te verkrijgen, die dienen moet als hulpmiddel om de eene of andere bestuursfunctie, liefst b.v. het voorzitterschap, machtig te worden.

Is dat eenmaal gelukt, dan komt men spoedig verder en klimt men in allerlei waardigheden van de lager staande tot de hoogere, meer gewichtige vereenigingen op, tot men eindelijk, als de goedgeloovige liën, die den schijn van het wezen niet wezen te onderscheiden, maar mede willen helpen, een positie in de maatschappij gaat innemen, op welke men krachtens aanleg en talenten geen recht heeft.

Nu zegge men niet, dat zoo iets in Christelijke kringen niet voorkomt, want zulk eene bewering zou met de realiteit van het leven in strijd zijn. „Baantjesjagerij", zooals men het met een zeer leelijk maar niet onjuist woord noemt, is helaas ook in onze vereenigingen geen onbekend euvel. Veeleer is er alleszins reden, dat een stem der waarschuwing zoo nu en dan er tegen uitga.

Eene Christelijke levensopvatting eischt, dat men zich ten dezen opzichte laat leiden door de schoone en edele gedachte, die de apostel nederlegde in het woord der Schrift, dat de een den ander uitnemender achte dan zich zelf.

Wie de gaven en talenten bezit om een leidende plaats in het leven in te nemen, wordt in de meeste gevallen door den drang van het leven, zonder eigen toedoen, naar die plaats gedrongen. En wie er, ondanks zijn geschiktheid ervoor, niet komt, en zich zelf ook niet naar voren zoekt te brengen, die biedt het voorbeeld aan van een bescheidenheid, die in de samenleving weinig gevonden wordt en daarom zoo weldadig aandoet en zulk een gezegenden invloed uitoefent.

In verband met dit alles zal men ongetwijfeld denken aan de vraag, die in het vereenigingsleven zoo ieder oogenblik om beantwoording roept, deze, namelijk, of men bij verkiezingen van allerlei aard al of niet zijn stem op zich zelf mag uitbrengen.

Die vraag moet ongetwijfeld in dien zin beantwoord worden, dat het zeer afkeurenswaardig is, op zich zelf te stemmen, als het slechts een persoonlijke quaestie geldt, maar dat men, door het niet te doen, zijn plicht verzuimen zou in al die gevallen, waarin het beginselen betreft.

Een tweetal voorbeelden kan dit duidelijk maken.

Als er gekozen moet worden, voor den Gemeenteraad, voor de Tweede Kamer, enz., tusschen twee of meer candidaten van uiteenloopende beginselen, dan eischt trouw aan het beginsel, dat ieder candidaat op zich zelf stemme, mede daarom, dat één stem de beslissing ten gunste van een tegencandidaat en dus tot schade van het eigen beginsel kan doen uitvallen.

Heel anders staat het daarentegen, — om nu een soortgelijk voorbeeld te nemen, dat de in het vereenigingsleven meest voorkomende gevallen typeert, — als een keuze gedaan moet worden tusschen twee of meer personen, welke dezelfde beginselen zijn toegedaan. Dan is het een zuiver persoonlijke quaestie, en wordt door het principe, dat ieder den ander uitnemender achte dan zich zelf, geëischt, dat men niet op zich zelf stemme.

Zeker kan in zulk een geval de zaak toch ook nog weer zóó staan, dat verkiezing van een tegencandidaat, wien het klaarblijkelijk aan de noodige capaciteiten ontbreekt, schade voor het beginsel zou kunnen opleveren. Maar dan zijn er meestal in onze vereenigingen nog wel menschen genoeg, die de meerdere capaciteiten weten te waardeeren, zoodat er ook dan nog geen noodzaak is, op zich zelf te stemmen.

We wijzen hier zoo breedvoerig op, omdat de praktijk van het leven leert, dat in het vereenigingswezen, hetwelk zulk een groote beteekenis heeft ook in der Christenen kringen en daar zulk een belangrijke taak heeft te vervullen, zoo nameloos veel bedorven wordt door het streven van degenen, die eigen belangetjes op het oog hebben, eigen voordeel en eigen eere zoeken, en daardoor een persoonlijk element in den gezamenlijken arbeid indragen, dat vaak oorzaak wordt van veel strijd.

Hoevele vereenigingen zijn er niet, die aan allerlei persoonlijkheden te gronde gaan. Ook hier geldt, dat het beste, wanneer het bedorven wordt, in het slechtste verkeert. Als het vereenigingsleven geëxploiteerd wordt ten bate van allerlei zelfzuchtigen, en als het gemaakt wordt tot een terrein, waarop tal van persoonlijke belangen botsen, dan wordt het een bron van veel kwaad, een oorzaak van verslechtering van velerlei levensverhoudingen.

Daarom zij er de meeste nadruk op gelegd, dat wie zich opmaakt om de plichten, die de goede, gezonde solidariteit hem oplegt, te vervullen en met zijn mede christenen aan allerlei Christelijken arbeid medetewerken, van God heeft te bidden, dat Hij hem geven moge een ruime mate van zelfverloochening, zonder welke geen vereenigingsarbeid eenigen zegen kan afwerpen.

Uit de Pers.

In het *Friesche Kerkblad* wordt de vraag behandeld, of de gelden, voor ons kerkelijk saamleven noodig, vrijwillig of gedwongen moeten worden bijeengebracht.

De redactie behandelt deze vraag eerst met het oog op de uitgaven der plaatselijke Kerk:

Meer en meer komt de vraag naar boven: is het wel goed, de dekking van de onkosten van al wat de Kerken doen over te laten aan den goeden wil van die Kerken?

Ter Particuliere Synode van Zuid-Friesland is een poging gedaan, om de onkosten der Zending om te slaan over de Classen, en ter Generale Synode was een voorstel, om de kosten der Theologische School om te slaan over al de Kerken. De vraag naar de wijze, waarop de noodige gelden voor den kerkelijken arbeid worden saamgebracht, kan men dus aan de orde rekenen.

Vele vragen zitten in deze eene vraag opgesloten, waarop wij thans niet willen ingaan. Wij willen slechts over deze kwestie iets zeggen, of die gelden vrijwillig krachtens zedelijken drang zullen opgebracht worden, dan wel of de meerdere vergaderingen zullen bepalen wat de plaatselijke Kerken hebben op te brengen. Deze kwestie formuleeren wij eenvoudig met de woorden: *vrijwillig* of *gedwongen*.

Beginnen wij met de plaatselijke Kerk en de wijze, waarop in de stoffelijke behoeften der Kerk wordt voorzien. In de plaatselijke Kerk zal wel ten aanzien van de aangeraakte kwestie de regel te zoeken zijn.

Duidelijk is het, dat de plaatselijke Kerk geld noodig heeft tot vervulling harer roeping, tot de richtige uitoefening harer ambten. Noch de dienst des Woords en der Sacramenten, noch de dienst der Barmhartigheid kan geschieden zonder geld. Wij gaan uit van de stelling, die wij vóór 19 jaar aldus geformuleerd vonden door een der uitnemendste dienaren in onze Kerken:

»dat de Kerk in hare stoffelijke behoeften *niet* moet worden onderhouden uit de Staatskas, maar uit de kas van de *leden der Kerk*.«

Tot uitvoering van deze zaak, is, naar onze meening, het Ouderlingenambt geroepen voor zoover het den Dienst des Woords en de publieke openbaring der Kerk betreft, en het Diakenambt voor zoover het den dienst der Barmhartigheid aangaat.

De vraag, die ons nu bezighoudt, op de plaatselijke Kerk toegepast, komt zeer concreet hierop neer: moeten de Ouderlingen, wat zij jaarlijks noodig hebben, omslaan over de leden en hun daarvan kennis geven, — of moeten de Ouderlingen, na aan de gemeente bekend gemaakt te hebben wat er noodig is, het aan de leden der Kerk overlaten, hoeveel zij zullen bijdragen?

Er zijn (of waren tot vóór korten tijd) Gereformeerde Kerken in ons Vaderland, waar de Ouderlingen één's per jaar in hunne vergadering de leden wegen, naar hun beste weten taxeeren, en daarnaar, zoo rechtvaardig als zij kunnen, bepalen wat ieder in de kerkelijke lasten dragen moet. De leden krijgen dan een belastingbiljet thuis, en moeten naar dat biljet betalen. Wie niet zijn aanslag voldoet wordt vermaand; bij onvermogen wordt hij verschoond, maar bij onwil getuchtigd. Voor vrijwillige offers blijft de gelegenheid steeds open in de collecte, die ondanks den kerkelijken omslag toch ook nog gehouden wordt.

Wij vragen nu: is zoo'n wijze van doen in de plaatselijke Kerk goed te keuren? Ons antwoord daarop is beslist ontkennend.

Dat de bijdrage der leden *vastgesteld* wordt, en niet afhankelijk zij van de wisselende opbrengst van *kerkcollecten*, vinden wij uitnemend. Doch dit vaststellen geschiede *door* de leden, en niet *over* de leden.

De leden van de Kerk des Heeren onder het Oude Testament waren *kinderen*. Voor hen werd vastgesteld, hoeveel zij den Heere in de onderscheidene gevallen moesten brengen. Vrijwillige offers waren er ook wel, maar het grootste deel der offers was bij de Wet bepaald. De inkomsten van den tempel, van de priesters en van den Hoogepriester konden in den regel wel berekend worden. Maar onder den dag des Nieuwen Testaments is het leven onder en uit het genadeverbond